

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr.
na całe Prusy 2 tal.

INSERATY:

1 sgr. 3 fen. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w ekspedycji.

Drukarni i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: W. Kamiński w Poznaniu.

OGŁOSZENIE.

Z odwołaniem się do ogłoszonego w Nrze 237. Donosiela rządowego (Staats-Anzeiger) najwyższego rozporządzenia z d. 9. m. b., na mocy którego zawezwano na dzień 20. b. m. obiedwie izby sejmujące monarchii, izbę panów i izbę deputowanych, do miasta głównego i stołecznego Berlina, podaje niniejszem do wiadomości, iż szczegółowe zawiadomienie o miejscu i czasie posiedzenia zagajającego, wyłożone będzie w biurze izby panów (przy ulicy Lipskiej pod Nr. 3., i w biurze izby deputowanych (przy ulicy Lipskiej pod Nr. 55), 18. i 19. b. m. w godzinach od 8. ranniej aż do 8. wieczornej, a 20. w godzinach przedpołudniowych. W biurach pomienionych wydawane także zostaną bilety do wstępu na posiedzenia zagajające, i udzieli się tamże każde inne jakowe zawiadomienie potrzebne we względzie orzeczonego posiedzenia.

Berlin, dnia 10. Października 1858.

Minister spraw wewnętrznych.

Z polecenia najwyższego podp. Flottwell.

Ogłoszenie powyższe podaje się niniejszem na mocy rozporządzenia wyzszego do publicznej wiadomości.

Poznań, dnia 12. Października 1858.

Król. prezydum rejencyjne.

Telegraficzne wiadomości.

Paryż, 11. Październ. — Monitor donosi, że wczoraj odbył się ostatni przegląd wojska w obozie pod Chalons, podczas którego cesarzowa konno towarzyszyła cesarzowi. Obóz zostanie w tym tygodniu zwinięty.

Sprawa portugalska niepokoi umysły na giełdzie, dla tego słabo się odbywają interesy.

Paryż, 12. Październ. — Cesarz przybył do Rheims. Tak mer jakoteż arcybiskup wspomnieli w swoich przemowach o uświęconych przywilejach miasta.

Dzisiejszy Monitor łączy z tem uwagi, że dynastia napoleońska od samego początku była uświęconą olejem namaszczaćym krwi jenerałów jego przelanej na polach bitew, której nie niezmaże.

Poczdarn, 12. Październ. — Najj. król i królowa wyjechali do Meran.

Berlin, 13. Październ. — Najj. Pan raczył potwierdzić wybór dziedzica Hugona Elsnera v. Gronow z Pniów, reprezentantem jen. ziemstwa górnośląskiego na lat 6 od św. Jana 1858 do tegoż dnia 1864 r.

Berlin, 12. Października. — Po objęciu przez J. kr. w. księcia pruskiego rejencyi odeszły telegraficzne zawiadomienia o tem do posłów pruskich zawierzczelniczonych przy dworach zagranicznych, jakoż po oznajmieniu tymże, otrzymał książę pruski powinszowania tegoż dnia od czterech wielkich mocarstw z powodu objęcia rejencyi. Pierwsza z tych telegraficznych depesz nadeszła od cesarza Aleksandra, która w nadzwyczaj krótkim czasie tu nadeszła. Równie członkowie domu królewskiego, którzy nie byli obecni, donieśli drogą telegraficzną, że natychmiast przybędą do stolicy. Wielka księżna Aleksandryna, książę admirał Adalbert, książę Albrecht i książę Fryderyk, książę i księżna Fryderykowa niderlandzka i księżniczka córka Marya już tu stanęli.

— Gdy już ustanowiona została rejencya wedle artykułu 56. konstytucyi, uwaga zwróconą jest na artykuł 58., który opiewa: rejent wykonywa władzę przysługującą królowi w jego imieniu. Tenże złoży przysięgę po urządzeniu rejencyi przed połączonymi izbami, że utrzyma konstytucyą królestwa i w duchu jej rządzić będzie. Aż do czasu wykonania tej przysięgi, pozostaje odpowiedzialnem ministerstwo stanu za wszystkie rozporządzenia rządowe. Książę rejent ma jak wiadomo zupełną władzę królewską. Z tego powodu zachodzi w okólniku prezesa ministerstwa z d. 9. Października formuła »w imieniu króla«. Rzeczony okólnik prezesa ministerstwa do pruskich legacyi o objęciu rejencyi przez J. kr. w. księcia pruskiego brzmi w tłumaczeniu jak następuje:

Berlin, 9. Października 1858 r. Podpisany prezes ministerstwa i minister spraw zagranicznych ma zaszczyt pana ministra o tem uwiadomić, iż, ponieważ król, Jego dostojny pan, w skutek trwającej przeszkody, nie może objąć steru rządu, przeto oświadczył J. kr. w. księciu pruskiemu życzenie, aby objął rejencyą. J. kr. w. odpowiadając temu życzeniu króla, dostojnego Swojego Brata, i artykułowi 56. konstytucyi, objął ster rządu w imieniu Najj. Pana, aż do zupełnego wyzdrowienia jego, jako książę rejent królestwa pruskiego.

Podpisany nieomieszkał uwiadomić o tej ważnej zmianie europejskie gabinety przez organ zawierzczelniczonych przy ostatnich, pruskich legacyi. Równie nieomieszkał zawiadomić również rezydujących w Berlinie szefów cudzoziem-

Die Reformen

des

ländlichen Kreditwesens

von

C. v. Saenger.

(Ciąg dalszy.)

W streszczeniu przedłożyłem czytelnikowi mój pisemka p. Saengera, teraz przystępuję ażeby po czynić kilka uwag.

Nikt niezaprzeczy, iż stałość posiadania jest głównym warunkiem rozwoju pomyślnego rolnictwa, że kapitały wypowiedzialne i ztąd niezabezpieczony kredyt są hamulcem postępu, że wszyscy reprezentanci rolnictwa, a zatem i właściciele mniejsi bez różnicy, powinni mieć udział w tow. kredytowym, jak w Szląsku i Prusiech się stało, gdzie kredyt ziemstwa już od tal. 20 listów zastawnych ma swój początek. Jeżeli posiadłościom mniejszym nieutorujemy drogi do kapitału, popadną w gorsze jak wskutek feudalizmu stosunki, które prawa agraryjne od pół wieku zniesić usiłowały.

Referent żąda dalej zmiany zasad szacunkowych podniesienia kredytu ziemskiego aż do całkowitej wartości, są to punkta w których z autorem zgodzić się niemogę.

Zmiana zasad szacunkowych w kraju jest ważnym przedmiotem, dla tego mam zamiar słów kilka pomówić.

Skoro dochód czysty ziemi jest skazówką warto-

ści tejże, musimy najprzód się zgodzić jakim sposobem ten czysty dochód ma być wysledzonym.

Warunkiem wysledzenia jest, wykazać: 1) Ilość zyskanych produktów, zupełną ich wartość; 2) Ceny targowe ziemiopłodów; 3) Odciągnięcie kosztów uprawy, kultury itp.

Dochód czysty gruntu jest zatem wartością targową jego ziemiopłodów, po odtrąceniu procentów i kosztów uprawy.

Niemasz zatem żadnej trudności w pojedynczym przypadku cenę targową ziemiopłodów, jak wysokość kapitału którego procenta w rachunek idą, obliczyć, niemniej wypośrodkować kosztu pracy. Inaczej rzecz stoi z prawdziwym ocenieniem dochodu. Ten należy od różnych okoliczności, które musimy jasno pojąć, ażeby do błędnych nie przyjść obliczeń.

Grunta zwykle dzielą na dwie klasy. Pierwsza klasa rozumie tylko *naturalne produktyne* grunta. Druga *kunsthowne produktyne* tj. które przy stosownej uprawie wydają pożyteczne plody. Do pierwszej należą łąki, pastwiska itd., do drugiej role, ogrody itp. Wypośrodkowanie pierwszych nie jest trudne, zaś drugich więcej skomplikowane.

Wprawdzie i tu używają krótszego sposobu tj. wypośrodkując dotychczasowy system zagospodarowania i dochody, i wniesić ztąd o przyszłości dochodów. Lecz ponieważ pewnej wiadomości o przyszłych dochodach mieć niemożemy, wtenczas hipotetycznie kładzie się za zasadę przyjęty system zagospodarowania uważa się jego skłonność produkcji i stanowi wysokość spodziewanego dochodu. To

jest najczęściej używane postępowanie, i to nazywa się szacunkiem według znalezionej stanu »Bestand Taxen.« Wprawdzie ocenilo się ziemię, lecz czy to jest dostatecznem, jest innem znowu pytaniem.

Prawdziwszy sposób ocenienia byłby następujący:

- 1) Które pożyteczne plody stosują się najlepiej według własności gruntu.
- 2) W jaki sposób najkorzystniej mogą być uprawiane.
- 3) Jaka uprawa roli najstosowniejsza na tej ziemi, na koniec
- 4) W jaki sposób zastąpi się trwale ubywająca produkcja z każdym żniwem.

Wypływa ztąd, iż gdy rozwiążemy to pytanie i dochód spodziewany wypośrodkowanym będzie; będzie możność prawdziwego ocenienia wartości uzasadniona. Jednakże i to niezapominajmy, iż tak jak gruntowna odpowiedź na to pytanie, jak zastosowanie przy tem postępowaniu czynności taksacyjnych wymaga doskonale obeznanych z postępowem rolnictwa gospodarzy teoretycznie i praktycznie wykształconych. Gdyby taki idealny stan rolnictwa był możliwym, moglibyśmy przystąpić do taks gruntowych. »Grund Taxen.«

O wartości gruntu może być mowa, tylko gdy się o jego używaniu mówi, a używanie kunsthowne produktywnego gruntu zależy od tego, jak się nim zarządza. Jeżeli wartość jego ma być wypośrodkowaną, natenczas musi na jakikolwiek sposób jego zagospodarowanie być uzasadnione.

Do tego więc przekonania przyszła największa część myślących rolników, iż dopóki rolnictwo nie

skich misji o tem, i korzysta z tej sposobności, aby ponowić panu ministrowi...zareczenie swego wielkiego poważania. (podp.) v. Manteuffel.

— Obecnie bawi tu najposażniejsza panna nietylko w Prusach, ale nawet w całych Niemczech, panna Joanna Godulla z Górnego Śląska, ze swoim narzeczonym hr. Schaffgotsch, aby sobie naskupować tu wyprawę. Panna ta jest adoptowaną córką zmarłego śląskiego Cockerilla, właściciela kopalni i chut Godulli, który się wziął do górnictwa i chutnictwa jako biedny człowiek, a pozostawił miliony. Owóż tę sukcesorkę sobie przysposobił i zapisał jej przeszło 10 milionów talarów.

Francja.

Paryż, 9. Października. — Nord donosi, że poseł portugalski wniósł u hr. Walewskiego o konferencyę; rząd atoli francuski zamierzył rzecz tę szybko zakończyć. Z powodu sprawy portugalskiej giełda była dziś w złem usposobieniu. Dwa francuskie okręty liniowe przeznaczone do Lizbony, zawinęły tam 3. m. b. Pomimo to wszyscy się tu spodziewają, że sprawa ta w zaspokajający sposób będzie załatwioną. Mówią nawet, że nadeszła tu nota portugalska w tonie łagodnym skreślona.

Anglia.

Londyn, 9. Października. — Rozmaite punkta brzegów szkockich mają być wzmocnione.

— Lord Elgin, są słowa dziennika Hongkong Register, zdaje się, że sądził, iż układ z cesarzem jest wszystko, czego potrzeba do otwarcia serc Kantonistów. W Kantonie jest jądro trudności, a ponieważ jądro jest zgniłe, nie można o pokój myśleć dopóki nie usunie się choroby przez środki miękczące ból, przez cięcie noża. Nie można się dziwić, że lord Elgin jest przeciw wszelkim środkom nieprzyjacielskim, bo nie mała jest rzeczą, rozpoczynać wojnę z prowincją mającą 20 milionów mieszkańców. Lord Elgin jest tego zdania, że choćby na chwilę pomogła chłosta ostra, zniszczenie własności zleby za sobą pociągnęło skutki. Sądzi on, że przez poselstwa w Pekinie wszystko się da załatwić w dobry sposób.

Kronika miejscowa.

Poznań, 13. Październ. — Wczoraj powrócił tu dyrektor policji pan v. Bärensprung z podróży swej, po jednomiesięcznej niebytności i objął czynności swego urzędowania.

Dziś rozpoczyna gimnazjum pod wezwaniem św. Maryi Magdaleny nowy kurs szkolny, uroczystością i nabożeństwem w kościele, przeniesieniem uczniów z klas niższych do klas wyższych i przyjmowaniem nowych w poczet dawny uczniów.

PAMIĘCI

ś. p. JULIANA ZABOROWSKIEGO

nauczyciela matematyki i nauk przyrodzonych przy szkole realnej w Poznaniu, redaktora pisma peryodycznego „Przyroda i Przemysł“ zgasłego na dniu 6. Października 1858.

Wszyscy umieramy, a jako wody rozciekamy się w ziemię, które się niewrócą — i niechce Bóg, aby miała dusza zginać, ale rozmyśla się mówiąc, aby zgoła niezginał, który jest odrzucony. II. Król. XIV, 14.

Smutną i serce rozdzielającą jest rzeczą, gdy niemal codzień widzimy, że usuwają się ci z pośrodku nas, którzy jak silne filary podpierali budowę społeczną, którzy z pełnymi piersiami zapalał garnęli się rąco do sumiennej, choć nużącej pracy, aby zostawić po sobie pamiątkę szlachetnych zabiegów, którzy pożytecznym i pięknym staraniem umacniali te ogniwa wiedzy i umiejętności, na których się pleśń i rdza nieczułej obojętności lub opuszczenia osadzać zaczęła. Więc gorzko kajać się winniśmy nad niepowrotnymi stratami, boleśnie

dojdzie do pewnego stopnia wydoskonalenia, dopóty powyższe zasady zastosować, o ogólnych zasadach w ogólności o zmianie myśleć nie można.

Niewątpliwie znajdzie się rolnictwo w W. Księstwie Poznańskim, tak jak wszędzie w momencie przejścia z dawnego empiryzmu do prawdziwego rozumowego gospodarstwa. O panującej formie systemu gospodarskiego prawie mowy być nie może, dla tego więc w tej chwili nie da się zastosować zasad ogólnych, a wprawdzie o zmianie zasad szacunkowych myśleć nie można.

Potrzeba żadna ani głos ogółu nie wymagał zmiany zasad szacunkowych z d. 31. Lipca 1840. O zasadach nowego towarzystwa kredytowego wprawdzie oświadczyło się walne zebranie ostatnie w okolicznościach niewyjaśniających rzeczy, dla tego powinny gruntownemu uległ rozbirowi. Są one nieczem więcej, jak wypływem prawa z d. 30. Czerwca 1840, a mianowicie § 18.

Przystąpmy teraz do żądania referenta, ażeby od połowy wartości udzielonej do $\frac{3}{4}$ a następnie do całej wartości wysłędzonej według nowych zasad szacunkowych, pożyczkę towarzystwa kredytowe udzielały.

Wykazaliśmy dopiero niepodobieństwo w dzisiejszym przejściu rolnictwa z empirycznego do rozumowego gospodarstwa; myśleć o zmianie zasad szacunkowych, jest to zatem tem samem czystym sofizmem autora, gdy utrzymuje iż wyposrodokowanie ziemi będzie tylko $\frac{3}{4}$ części istotnej wartości tworzyć i dla tego towarzystwo kredytowe do całej wysokości szacunku udzielać pożyczki powinno. Wspomnieliśmy o niemożności dokładnego szacunku, dla tego o niemożności sądenia jakimi by były nowe zasady szacunkowe jesteśmy przekonani, ztąd też wiedzieć

nie możemy czy wartość szacunku tylko $\frac{3}{4}$ istotnej wartości by miała.

Lećz w tem miejscu zachodzi pytanie wielkiej wagi, czy z stanowiska ekonomii narodowej i finansowego korzystnie jest tak wysoko ziemię przeceniać.

Nie ledwie wszyscy ekonomiści narodowi zgadzają się iż użycie kredytu, jest najsilniejszym bodźcem przemysłu, iż obdłużenie w wielu okolicznościach kapitały nie tylko nie rozdrabnia, lecz częstokroć tworzy. Jak więc rzeczą jest niezawodną, iż w wielkim ruchu handlowym i przemysłowym, kredyt jest warunkiem rozwoju; tak jest pewną rzeczą, iż użycie kredytu nie jest zmniejszeniem majątku narodowego, tylko przeczuciem zwiększeniem tegoż. Jednakże jak wysokie obdłużenie jest korzystnem, gdzie granice ustać powinny, o tem niezgadają się zdania.

Korzyści miernego obdłużenia są wielkie. Rozdziela się majątek w rękę więcej, ztąd rozszerza się byt dobry, ojciec rodziny ma w ręku kapitał do podziału pomiędzy spadkowiorców, ma kapitał do podniesienia rolnictwa, w razie nieszczęść gospodarskich prędką pomoc i t. d. Lećz z drugiej strony posiadłość przeciążona i ziemia przeciążona wpływa niekorzystnie na byt dobry.

Posiedzieli posiadłości większych potrzebuje kapitału obiegowego, na którym mu zbywać ciągle będzie w razie katastrof pieniężnych lub nieszczęść gospodarskich, pada pierwszy pod brzemieniem zebranych okoliczności niepomyślnych.

Posiedzieli ziemi mają być podporą każdego państwa, są oni reprezentantami ogromnego majątku narodowego i jako tacy powinni się stać tarczą

wspominać zejście tych, którzy powołani do pracy chwalebnej w obszernej winnicy zasługi, zaledwie na połowie swęj mety ustają, składając dopiero w całym blasku rozwijający się kwiat żywota w ciasny grobowej łożnicy przybytek, a zostawiając po sobie próżnię, którą niełatwo kto inny zapelnąć będzie zdolny. — Gorzka też i nader gorzka jest dzisiaj strata męża, którego pamięć te słów kilka poświęcamy, bo on należał do tej małej liczby gorliwych współpracowników w wielkiej sprawie naukowego oświecenia, który prawieby powiedział namiętnie ukochał nauki, i który, gdyby mu śmierć niebyła nagle przerwała wątku czynnego żywota, byłby mógł jasnieć pomiędzy najznakomitszymi i najzasłużeńszymi narodu naszego mężami.

Zawczasem niestety zamknął swój żywot doczesny ś. p. Julian Zaborowski, a powszechny żal, który we wszystkich warstwach społeczeństwa nagle śmierć jego wywołała, jest wymownym dowodem, jak powszechnie był kochanym i cenionym. Trudny zaiste i mozolny obrał sobie zawód ś. p. Julian Zaborowski poświęcając się nauczaniu młodzieży, która niestety tak często by i najgorliwsze starania swych przewodników w sprawie swego oświecenia, by i najcięższe trudy około uprawy młodociennych swych serc, z lekkomyślną nierozumą odpłaca niewdzięcznością, lub co niemniej smutno, szyde rzem zapoznaniem; — ale pozyskał sobie zgasły na tej twardej drożynie życia chlubne wawrzyny, i drogą dla serca znalazł pociechę, która nie wszystkich stała się udziałem, bo pozyskał miłość i przywiązanie swych uczni, dla których wszystkie poświęcał żywota godziny, zyskał wysoki szacunek pomiędzy swymi kolegami i chwalebne uznanie swych szlachetnych zachodów i starań około dobra publicznego od przełożonej władzy. Nie jest to tak łatwą, tak lekką rzeczą uczynić ze swego życia tak wielkie poświęcenie, i zstąpić z wysokości swego oświeconego umysłu na niski poziom nierozwiniętej wiedzy dziecięcia lub ograniczonej jeszcze na małe kółka umiejętności młodzieńca, — niełatwą to rzeczą choćby doświadczoną i wprawną ręką oświeconego siewcy rozrzucać ziarno nauki często na twarde i nieurodzajne niwy z jednej strony gnuśnej a niechętniej, z drugiej strony ciężko pojmującej młodzieży, — niełatwą to rzeczą we wszystkich czynnościach, we wszystkich stosunkach stać jako gorejąca pochodnia przed tymi, którzy z prostotą dziecięcia utkwione mają oczy w przewodniku naukowym, i z jego czynów i z jego życia czerpią pożywcze zasoby i zbawienny przykład ku własnemu postępowaniu; — dlatego tak wielka, tak ważna zasługa tych, którzy mając namaszczenie z góry, gorącą pałają miłością ku powierzzonej pieczy swojej czeledecie, którzy mając serca gorliwe, do poświęceń gotowe, okazują się zawsze i wszędzie mężami czynu i cnoty, okazują się dzielnymi bojownikami, choć ich ciężki trud tłoczy, choć ich wysilenie władz umysłowych i fizycznych przybija do łoża boleści.

I dlatego właśnie, że taki trudny ten zawód publicznego nauczyciela, dlatego że brzemie obowiązków, które ludzkość i sumienie na człowieka wkłada, tak ciężkie i tłoczące, tak wielu i tak hojnie od natury wyposażonych ludzi chybiło w nim swego celu i zwichnęło najświetniejsze, najbogatsze talenty, i z boleścią serca powiedzieć o nich można, co ks. Mądr. (V, 10—13) powiada o tych, co marnie strawili życia godziny, że oni przeszli *jako okręt, który przechodzi przez burzę, który, gdy przejdzie, ślad się niealeść niemoże, ani ścieżka dna jego między nawałnościami. Albo jako ptak, który leci przez powietrze, którego drogi żaden znak nieznajduje się. ale tylko szum skrzydeł, bijący w lekki wiatr i rozbijający gwałtem powietrze drogi, ruszając skrzydłami przeleciał, a potem żadnego znaku nieznac drogi jego. Albo jako strzała wypuszczona do celu pewnego i rozbite powietrze wnet się zbiegało, tak iż nieznac przejścia jej.*

Przypatrzyć się mogliśmy zarazem postępowaniu ś. p. Juliana Zaborowskiego w jego zawodzie pedagogicznym, i śmiało bez chwalby o nim powiedzieć możemy, że zasłużył sobie, że mu Pan Bóg pozwolił zebrać ze swęj gorliwej pracy najpiękniejsze owoce, ponieważ jako przewodnik naukowy

państwa, zakryci od zmian szalu giełdowego, nie zależeć od chwilowych konjunktur. Zadaniu temu posiadłość zadłużona i obciążona nie sprostą, bo ogólne przesilenie pierwsza katastrofa porywa najwięcej obciążonych.

Lećz gdzież zatem są granice obdłużenia. Według naszego zdania, jak daleko wystarcza pewność prawna kapitału zapisanego na gruncie, to jest aż do $\frac{3}{4}$ wysłędzonej wartości przy silnej amortyzacji kapitału.

Referent radzi uważać listy zastawne dotąd inatbulowane jako dług narodowy i amortyzacyą wstrzymać. Nad tym przedmiotem bliżej się zastanawiać nie będziemy, ponieważ w naszych stosunkach całkiem niepraktyczny, przy tak wysoko posuniętej amortyzacji długu 4% listo-zastawnego.

Nakoniec przystąpmy do banków hipotecznych, o których autor wspomina. Referent daje obraz banków hipotecznych, powiada iż towarzystwa kredytowe jako związek posiadzcicieli więcej odpowiadają wymaganiom czasu.

Dowolność działania jest powietrzem życia, należy ją zostawić stowarzyszeniom w jakich się zecheą objawiać formach. W krytycznych chwilach kapitaliści akcyonaryusze prędkiej na giełdzie utrzymują kurs swych papierów i wszelkie operacje finansowe tyżące się kredytu obciążonych posiadłości, niż stowarzyszeni właściciele ziemscy w podobnych warunkach, szukający kapitału sami z biegiem operacji finansowych mniej obeznani, w podobnych warunkach są zdolni. Pisemko przytoczone zawiera wiele uwag, które rozpowszechniać należy, lećz dotknęło kilku przedmiotów w naszych stosunkach żadnej nie mających wagi, które starałem się wykazać. K. Z.

i moralny zupełnie odpowiadał wymaganiom, które na niego trudne stanowisko nakładało, — a choć ustawiczna praca na polu literackim w dziedzinie nauk przyrodzonych mocno go zajmowała, nieprzestał on jednakże nigdy z lubownictwem oddawać się nauczaniu młodzieży.

Obrał sobie s. p. Julian Zaborowski matematykę i nauki przyrodzone za swój przedmiot naukowy i pokonywał z podziwienia godną wytrwałością te tak liczne trudności, które one z sobą przynoszą i chlubne złożył świadectwo swych kilkoletnich zachodów w pismach, które na widok publiczny wydał.

Bolesnie nam wspomnieć, że tylu znakomitych talentami i nauką mężów, którzyby mogli jasnieć na przykład pokoleniom i wiekom, obrawszy sobie nauki przyrodzone za treść swych badań i studyów, w najsmutniejsze popadli niedowiarstwo, zerwali zupełnie z wiarą kościelną, i ściągnęli na siebie przekleństwo matki nam wspólnej kościoła świętego, wypowiadając bezbożnie wojnę wszystkiemu temu, co święte pisma podają zabytki, co tradycja jako święty spadek późnym przekazała pokoleniom, dla tego że podania te, chociaż stwierdzone pieczęcią wyższego objawienia, niezgadzały się z ciasnymi pojęciami przemianomym rozumów, które jak błyszczenie po ciemności macają, mniemając w zaślepieniu swoim, że zupełnie są na jaśni. „Człowiek, powiada znakomity kościoła naszego Dr. s. Bazyli Wielki, *powinien wszędzie piękność stworzeń boskich podziwiać, ale spoglądając na trawę i na kwiat, powinien sobie o Panu Bogu wspomnieć i o ludzkiej naturze, ponieważ ona najlepszy obraz ludzkiego życia i ludzkiej szczęśliwości przedstawia.*” (V. hom.). Ale niestety mężowie, którzy się chępli w pysze swego doniosłego serca, że naturze wydali tajemnice, że czytali w głębokich tajemnicach, o których przeszłe pokolenia niemażyły — zanadto głęboko utkwili swój wzrok ziemski w przyrodzonych rzeczach, ukłękli przed bożyszczem swego płytkiego rozumu, a o nadprzyrodzonym Stwórcy zupełnie zapomnieli, przykuli swój rozum niewolniczo do rydwanu ludzkich uprzedzeń, mrzonki chorobliwej swej wyobraźni okrzyknęli wielkimi prawdami, myśląc, iż są prawdziwie oświeceni i postępowi ludzie, gdy się wyłamali ze śmiesznych (jak się Buffonowi i Newtonowi zdaje) nadprzyrodzonego objawienia podają, że jako orlecia bujać już mogą wolni po niebieskich przestworach swęj wielmożnej wiedzy, a oni niestety jeszcze bardzo, bardzo daleko od tego, aby dosięgać tego kresu, którego mniemają być bliscy.

Dla tego mi dzisiaj wolno odezwać się publicznie i oddać cześć zgąśnemu Julianowi Zaborowskiemu, ponieważ nieposzedł torem tych mędrców świata, co to naturze prawa narzucają, ale innych wznioślejszych szukał w nauce pociech, a idąc za wskazówką światłego Raymunda z Subunde ¹⁾ oglądał się wpraw na objawienie w piśmie świętem zawarte, zanim zajrzał w objawienie złożone w Przyrodzie. Niechodziło mu dla tego o to, aby burzyć i niszczyć, co wieki uświęciły, niechodziło mu o to, aby znamiennym dziecinnej łatwowierności cechować wiarę kościoła naszego, pod której dobroczynnym promieniem długie wieki postępowały szczęśliwie na drodze umiejętności i nauk — nieposzedł za owymi fałszywymi kramarzami, którzy towary swych kosmologicznych badań wykładają, aby olśnić czczym blichterem swęj prywatnej nauki mianowicie łatwe młodocianne umysły i odwieść od religijnych wyobrażeń, na których serce i wszędzie tylko szczęście i pomyślność pojedynczych indywiduów całego ogółu polegać będzie. Chwalebna i piękna to cnota w s. p. Julianie Zaborowskim, iż nie dał się porwać temu prądowi przewrotnych mniemań, któremu się dzisiaj wiele zdątnęj młodzieży naszej porywać daje, że został wiernym synem kościoła, bo zapatrywał się na naukę okiem prawowierne go chrześcijanina, bo mu religijność, jak sam powiada, *była ogniem świętym, ogrzewającym duszę każdego nadzieję przyszłego żywota.* ²⁾ Dla tego strata przedchozi granice naszej ziemi, i znajdzie oddźwięk w najdalszych narodu naszego dziełnicach, dla tego stratę jego żalobnym rylcem w rzedzie strat narodowych zapisać nam przychodzi.

Niechę tu wynosić szczególniej spokoju duszy i religijnego żywota s. p. Juliana Zaborowskiego, niech mu anioł opiekunczy jego zasługi w tym względzie w niebieskich przed tronem Najwyższego z księgi żywota wyczyta, bo mu je pewno za życia w nią wpisał, — ale niemogę przemilczeć, że zgąśły pamiętał dobrze na słowa Ekkł. XI., 23, że *przykazanie jest pochodnia a zakon światłość, i droga do żywota karność ćwiczenia* — że umiował serdecznie wiarę na chrzcie św. zaprzysiężoną i że strzegł pilnie przykazań zakonu i kościoła, które w młodociane serca w pierwocinach życia posiane, przez enotliwego młodzieńca i dojrzałego męża święcie były zachowywane. Dla tego cześć jego pamięci, *„dla tego niech pamiętka jego na wieki będzie błogosławiona.”* (I. Machab. III. 7.).

I niemożemy inaczej tych słów kilku zamknąć, które słabo tłumaczą szacunek i cześć, któremi wszyscy ku temu zacnemu i szlachetnemu mężowi byli przejęci, jak tylko zachęcając młodzież, która szczególnie pieczołowitęj jego opiece była powierzona, aby jako święte dziedzictwo przechowała zasady moralności i cnoty, które zgąśły Julian Zaborowski zaszczerpał w jęj sercu, ażeby pamiętała o nim w późne lata, jako o swoim dobroczyńcy i nauczycielu i przechowała w sercu dla niego to uczucie głębokiej wdzięczności, wdzięczności, co i po za groby sięga, bo tym sposobem wystawi mu pomnik trwalszy niż marmury i spiże w przybytkach serca swojego, najpiękniejszy mu splecie wieniec, co przyozdobi smutną jego mogiłę, najgodniejszą mu odda nagrodę za trudy i mzoły podjęte, najszlachetniej uczci jego szanowne cienie i zaspokoi jego duszę, której niech wieczna świeci światłość!

X. Ludwik J.***

¹⁾ Uczony ten Scholastyk był autorem dzieła: „Liber creaturarum sive naturae. Argentinae 1496.

²⁾ Zob. „Przyroda i Przemysł” z r. 1856 Nr. 17.

Wiadomości literackie.

Poznań, 11. Paźdź. — „Przyrody i przemysłu” rok 3. wyszedł nr. 41. i zawiera: Opisanie okolicy Złoczowa, Pomorza i Gółogów pod względem botanicznym przez Emeryka Turczyńskiego. — Wizerunki flory rodzimęj (ciąg dalszy). — Przegląd ruchu literackiego i naukowego w dziedzinie nauk przyrodniczych. Jaskółki Thienemana; wyjątek z zapisów ornitologicznych K. Wo-

dziekiego umieszczonych w dodatku do Czasu. Dobry Ekonom, czyli popularnie przedstawiony skrócony wykład z zastosowaniem do potrzeb kraju polskiego nauki o naturze i pokarmie roślin; o własnościach, uprawie i obsiewie gruntu, o produkcji i obchodzeniu się z nawozem, napisany w dwóch tomach przez Jana Kantego Gregorowicza. — Warszawa, nakład Orgelbranda 1858 r. — Rozmaitości. Nowa roślina odkryta pod Krakowem. — Bibliografia.

Kraków. — Zeszyt wrześniowy „Dodatku miesięcznego” wyszedł i zawiera następujące przedmioty: 1) Obrona Krakowa przeciw Szwedom w r. 1655, z rękopisów pozostałych po s. p. Józefie Muczkowskim. 2) Uniwersytet oxfordzki, ułamek z podróży, przez K. Lacha Szymę. 3) Odpowiedź na „Kilka myśli względem uregulowania stosunków włościańskich w Królestwie Polskiem” przez p. Aleksandra Ludwiga ogłoszonych, przez Onufrego Sulinę. 4) Poezya: Super flumina Babylonis, przekład Teofila Lenartowicza. S. Franciszka Serafickiego pieśń o stworzeniach, przekład Lucyana Siemienińskiego. 5) Padyszah i czterech Derwiszów, z perskiego (ciąg dalszy) przez Aleksandra Chodźkę. 6) Przegląd piśmiennictwa, przez Lucyana Siemienińskiego. 7) Polityka i dyalektyka, przez Maurycego Manna. 8) Kronika: z Krakowa — korespondencje: z Poznania — z Paryża. 9) Gazetka literacka.

Wiadomości artystyczne.

W tych dniach wyszły z druku dwa zeszyty, to jest 6ty i 7my arcybiskupów gnieźnieńskich i prymasów, czyli wizerunków z galerii łowickiej, objaśnionych tekstem historycznym przez Juliana Bartoszewicza. Dzieło to wychodzi nakładem A. Pecy i Spółki w Warszawie przy ulicy Miodowej Nr. 482, drukiem p. Józefa Ungra. Nowo wydane zeszyty obejmują następujące wizerunki: Filipa Gozdawy, Marcina Boduły, Włostyborza Pomiana, Henryka Ketlicza, Jakóba Swinki, Bolesława Belina, Jana Kotlicza i Jarosława Skotnickiego.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie dnia 12. Października 1858.

Zyto (wępel po 25 szefli) odchodziło z początku po nieco spadających cenach, w końcu ceny się polepszały, wypowiedziano 50 wępli; na Październik Listopad 39 pl., na Listopad Grudzień 39½—¼—½ pl. i pien., na Grudzień 40 pl. i pien., na Grudzień Styczeń 40 pl., na Styczeń 40½ pl., na Styczeń Luty 40½ pl., na wiosnę 42½—43 pl. i list., 42½ pien.

Okowita (beczka po 9600 0/0 Trallesa) znów taniej, przy ożywionym pokupie; na miejscu (bez beczki) 13½—14 (z beczką) na Październik 14½ pien., na Listopad Grudzień 14½—¼ pl., na Grudzień Styczeń 14½ pl., na Styczeń Luty 14½ pl., na Styczeń Luty Marzec Kwiecień 14½ pl.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 12. Października.

Pszenica 48—76 tal.

Zyto 44½—44 tal., na Październik Listopad 43½—42½—43½—43½ tal., na Listopad Grudzień 43½—43—¾ tal., na Grudzień Styczeń 43½—¼—44½ tal., na Kwiecień Maj 46½—½—46 tal.

Owies 28—34 tal., na wiosnę 31½—¼—½ tal.

Olej rzepiowy 14½ tal., na Październik Listopad 14½—½ tal., na Listopad Grudzień i Grudzień Styczeń 15 tal., na Kwiecień Maj 15 tal.

Okowita 18—17½ tal., na Październik Listopad, Listopad Grudzień i Grudzień Styczeń 17½—½—¼ tal., na Kwiecień Maj 18½—¼—½ tal.

Szczecin, 12. Października.

Pszenica 64—72 tal., na wiosnę 68 tal.

Zyto 40½—40½ tal., na Październik Listopad 41½ tal., na Listopad Grudzień 42 tal., na wiosnę 44½ tal.

Olej rzepiowy 14½ tal., na Październik Listopad 14½ tal.

Okowita na Październik Listopad 21 proc., na wiosnę 19½ proc.

Przybyli do Poznania 13. Października.

BAZAR: prob. Sumiński z Lussowa, Kukliński z Głuchowa, Skrzydlewski z Solęcina, Subrycki z Piątkowa, Goślinowski z Wąsowa, Łacki z Posadowa, Skórzewski z Kretkowa, Ramke z Gorzowa, Magnuski z Przysieki, Skrzydlewski z Ocieszyna, hr. Dąbska z Kolaczkowa, Paliszewska z Gembic.

HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Baarts z Berlina, Kurz z Rogoźna, Linke i Homeyer z Berlina, Koch z Głogowa, Radoliński z Jarocina, Magsig z Gdańska i Samuelsohn z Pily.

HOTEL DREZDEŃSKI MYLIUSA: ks. Sułkowski z Rydzyny, Skarzyński z Chełkowa, Znaniecka z Mechlina, Prewitz z Berlina, Cohn z Berlina, Neumann z Oldenburga, Langstein z Hamburga, Ringelhan z Magdeburga, Lüder z Bielefeldu, Karlbau z Lipska

HOTEL DU NORD: hr. Moszezeński z Ottorowa, Łacki z Posadowa, Stablewski z Sośnicy, Modlibowski z Siedlemina, Kożuchowski z Polski, Niesielnicki z Augustowa, Brzeski z Krotoszyna, Bieganska z Cykowa, Lasocka, Dunin, Niesielnicka i Glinka z Otosza, Wilczyńska z Bydgoszczy, Korzeniowska z Wysok, Szmitt z Keyni, Zielke z Kościana.

POD CZARNYM ORŁEM: Markiewicz z Niemezynka, Jackowski z Poleczyna, Zielonacki z Chwalibogowa, Wągrowiecki z Szczytnik, Malczewski z Swinar, Wichlińska z Unii, Rejowski z Braciszewa, Stoss z Malczewa, Waliszewski z Chociczy, Gläsmar z Frankfurtu n. M.

HOTEL PARYZKI: Twardowski z Gozdowa, Blümel z Trzebnicy, Brodniewicz z Borku, Markiewicz z Winnęgóry, Chłapowski z Bagrowa, Kierski z Polażejewa, Szelski z Orzeszkowa, Seredyński z Chociszewa, prob. Bulczyński z Nie-trzanowa i Kaniewski z Strzałkowa.

HOTEL BUDWIGA: Lissner z Obrzycka, Sochaczewer i Schwarz z Sierakowa, Thorner z Torunia, Krause z Jarocina, Simon z Zerkowa, Friedländer z Rogoźna, Grünshild i Feiler z Mur. Gośliny.

HOTEL EICHBORNA: Cohn z Pyzdr, Licht z Powiedzisk i Sander z Konina.

HOTEL BERLINSKI: Leonhardi z Szczecina i Samter z Berlina.

POD KORONĄ: Alexander z Wrocławia, Cohn z Nowogomiasta, Pflaum z Rawicza, Kirschlaw i Littauer z Polajewa, Brandt z Trzebnicy i Kristeller z Wolsztynu.

POD TRZEMA LILIAMI: Ratenberg z Skoków.

W MIESZKANIU PRYWATNEM: v. d. Gröben z Prus, ul. Lipowa Nr. 5, Zimmermann, Kruse, Menke, Dohle i Braun z Silbach i Hohgrebe z Niedersfeldu, św. Wojciech Nr. 40.

W dniu wczorajszym, zakończył życie doczesne Jakób Bogajski przeżywszy lat 64, o czym w smutku pogrążona rodzina krewnymi i znajomym donosi.

D. Bogajski,
w imieniu całej rodziny.

Pogrzeb odbędzie się w piątek d. 15. t. m. o godz. 3ej po południu.

Jakób Gagacki, Proboszcz Koźmiński, zakończył swe życie doczesne dnia 12. b. m. wieczorem o godzinie 9ej. Pogrzeb jego odbędzie się dnia 15. b. m. w Koźminie, o czym krewnym i przyjaciółom donosi w smutku pogrążona Rodzina.

Księgarnia N. Kamińskiego i Spółki w Poznaniu (Bazar) poleca swój zapas książek szkolnych tak elementarnych, jako też dla szkół średnich i wyższych, tudzież pensjonatów, niemniej dykcyonarzy łacińskie, greckie, polskie, niemieckie, francuskie, włoskie, angielskie i hiszpańskie, w pięknych i mocnych oprawach, równie jak globusy i mappy.

Księgarnia N. Kamińskiego i Spółki w Poznaniu poleca:

Lukaszewskii Mosbach, Słownik polsko-niemiecki i niemiecko-polski, oprawny . . .	Tal. Sgr. 1 15
Dahlmann, Nowy słownik podręczny polsko-francuski i francusko-polski, oprawny	2 5
Janusz, Dokładny słownik francusko-polski i polsko-francuski. 2 tomy, oprawne. Cena obu tomów	6 15
Molé, Nouveau Dictionnaire française allemand et allemand française à l'usage de tous les états, oprawny. Cena	2 5
Molé, Nouveau Dictionnaire de poche française allemand et allemand française à l'usage des écoles, oprawny. Cena	1 5
Słownik polsko-francuski i francusko-polski 4 tomy oprawne. Cena	12 —
Elwell, Neuestes vollständiges Wörterbuch der englischen und deutschen Sprache, oprawny. Cena	1 20
Schmidt, Dictionnaire général français allemand et allemand français, opraw. Cena	2 15
Rost, deutsch-griechisches Wörterbuch, oprawny. Cena	4 7½
Rost, griechisch-deutsches Wörterbuch, oprawny. Cena	4 —
— deutsch-lateinisches Lexicon, aus den römischen Klassikern zusammengetragen und nach den besten neuern Hilfsmitteln bearbeitet, 2 tomy opraw. Cena	5 —
Georges, deutsch-lateinisches & lateinisch-deutsches handwörterbuch, nach Scheller & Lünemann neu bearbeitet, 2 tomy oprawne. Cena	8 15
Williams, neues Taschen-Wörterbuch der englischen und deutschen Sprache, opr.	1 —
Mühlmann, lateinisch-deutsches handwörterbuch zum gebrauch für Gymnasien, Real und höhere Bürgerschulen, opraw.	1 5
Jerzykowski, Słownik do Korneliusza Neposa, biografiów i Juliusza Cezara wojny z Gallami, oprawny. Cena	— 15

Słowniki bez oprawy:

Dokładny słownik polsko-włoski i włosko-polski, 2 tomy każdy przeszło 500 stron obejmujące. Cena obu tomów	6 —
Dokładny słownik polsko-angielski i angielsko-polski, 2 tomy; w 2gim tomie znajduje się jeszcze Gramatyka języka angielskiego. Cena obu tomów	6 —
Nowe wydanie słowników polsko-francuskiego i francusko-polskiego 6 zeszytów, (każdy 192 stron). Cena	8 —
Węclewski, Słownik łacińsko-polski do autorów klasycznych zwykle po gimnazyach używanych. Cena	2 —
Jordan, Vollständiges Taschen-Wörterbuch der böhmischen und deutschen Sprache	1 —
Schmidt, Deutsch-griechisches Handwörterbuch. Cena	1 —
— griechisch-deutsches Handwörterbuch . .	1 —
Francescon, Neues spanisch-deutsches und deutsch spanisches Wörterbuch, 2 tomy	3 20
Liebkind, Słownik niemiecko-polski. Cena	— 25
Gerlach, Petit Dictionnaire de poche français-	

allemand & allemand-français. Cena . . . — 15
Lukaszewski, Słownik podręczny wyrazów obcych i rzadkich w języku polskim używanych. Cena 1 15

SPRZEDAŻ KONIECZNA.

Królewski Sąd Powiatowy w Poznaniu, wydział dla spraw cywilnych.

Poznań, dnia 11. Maja 1858.

Nieruchomość pod Nr. 4. w Zieleńcu położona, do Artura Knoll należąca, oszacowana na 5261 Tal. wedle taxi, mogącej być przejranej wraz z wykazem hipotecznym w Registraturze, ma być dnia 20. Grudnia 1858. przed południem o godzinie 11ej i po południu w miejscu zwykłym posiedzeń sądowych sprzedana.

Wierzyciele, którzy dla pretensyi realnej, z księgi hipotecznej nie wynikającej, zaspokojenia poszukają z summ szacunkowych, powinni się z pretensyami swemi do nas zgłosić.

Niewiadomi o pobytu wierzyciele:

a. Eugen Knoll rentyer,

b. Fryderyk Wilhelm Heyn gospodarujący i jego żona,

c. H. Wilck posiedziciel mlyna i

Artur Knoll posiedziciel tej nieruchomości zapożyczają się niniejszem publicznie.

Odłożone dawniej nabożeństwo, odbyte zostanie w języku polskim wraz z komunią świąt w mieście Lesznie, w kościele ś. Jana, pod dniem 17. b. m. i r. Dozór kościoła.

Berlińskie towarzystwo zabezpieczenia życia. Berliński bank zabezpieczenia rent i kapitałów.

Pomyślność wielu rodzin zawisła od długiego życia jednej osoby, której niespodziewana śmierć częstokroć staje się powodem nędzy i kłopotów. W interesie każdego leży skutkiem tym zapobiedz, i ochronić od niedostatku swoich szczególnie, przez zabezpieczenie przed śmiercią kapitału lub trwałej pensyi, jeżeli to bez zbyt wielkich ofiar osiągnąć można.

Towarzystwo berlińskie zabezpieczenia życia od 22 lat istniejące, przyjmuje **zabezpieczenia na życie pojedynczych lub połączonych osób** w wysokości od 100 do 20,000 Tal. za zapłatą małych składek, i udziela prócz tego osobom zabezpieczonym z prawem do udziału w korzyściach, dwie trzecie czystego zysku towarzystwa.

Również przyjmuje berliński bank zabezpieczenia rent i kapitałów, połączony z powyższem towarzystwem, za zaliczeniem kapitałów lub zaplaceniem półrocznych premii: **zabezpieczenia pensyów dla wdów** i innych osób, w wysokości od 20 do 600 Tal. rocznie, zabezpieczenia dzieci, wsparcie na starość, i pensyów, jako też zabezpieczenia **rent i kapitałów**.

Pensye dla wdów wypłacają się zawsze w zupełnej summie, nawet, gdyby śmierć zabezpieczającego już w pierwszym roku zabezpieczenia nastąpiła.

Blizszą wiadomość o rozmaitych sposobach zabezpieczenia, udzieli się w biurze towarzystwa, Spandauer Brücke Nr. 8. jako i u wszystkich agentów, u których planów towarzystwa bezpłatnie nabyć i wnioski do zabezpieczeń każdego czasu podać można.

Poznań.

Teodor Baarth, Główny Agent.

Pod-Agenci:

Pan **Grothe** w Skwierzynie nad W.
" **W. Griebisch** w Lwówku.
" **G. Hensel** w Pleszewie.
" **J. Hamburger** w Śmiglu.
" **D. Kempner** w Grodzisku.
" **A. L. Köhler** w Gnieźnie.
" **J. F. Krause** w Kórniku.
" **A. Neustadt** w Wronkach.
" **C. Plate** w Lesznie.
" **M. Pomorski** w Śremie.

Pan **R. Pusch** w Rawiczu.
" **H. Reinhardt** w Międzychodzie.
" **J. Schwanke** w Trzemesznie.
" **J. Stockmar** w Wolsztynie.
" **C. Tiesler** w Krotoszynie.
" **H. Tschacher** w Wrześni.
" **R. Wolff** w Rogoźnie.
" **A. Wolschky** w Międzyrzeczu.
" **M. Zapalowski** w Szamotułach.

Środek chiński do farbowania włosów, flakonik po 25 Sgr.

z fabryki Ferd. Rothe w Berlinie
Kommendantenstr. 31.

Tymże można brwi, włosy na głowie i brodzie na długi czas dokładnie ufarbować, a z najblizszych i ciemnych blond aż do całkiem ciemnych i czarnych, w ogóle wszelkie odcienia według upodobania zmienić, przy każdym zaczesaniu tymże olejkim, staje się włos coraz ciemniejszym. Kompozycja powyższa nie ma w sobie żadnych szkodliwych części. Rezultat jest zachwycająco piękny, tak np. oko ma więcej dobitniejszego wyrazu, gdy brwi są ciemniej farbowane. Olejek ten znajduje się w flakoniku a nie w pudełku, także firma znajduje się pod przepisem do używania, flakonik zaś

Dnia 18. Paźdz. r. b. przed południem o godzinie 10tej sprzedane zostaną przez licytacyą na targowisku w Śremie 3 konie, dostawione od powiatu do tegorocznej wielkiej manewry, za natychmiastową zapłatą, o czym chęć kupienia mających uprzejmie uwiadamiam.

Śrem, dnia 10. Października 1858.

Radzca Ziemiański.

LOTERYA.

Losy do IV. klasy 118. Król. Pruskiej loteryi powinny pod utratą prawa najpóźniej do dnia 19. t. m. być odnowione.

Poznań, dnia 12. Października 1858.

Nadkolektor loteryi **Fr. Bielefeld.**

Nauczyciela, będącego w stanie udzielania lekcyi w języku łacińskim, greckim, francuskim, polskim i niemieckim, wskaże księgarnia P. Kamińskiego w Bazarze.

Dyrekcya ma zaszczyt zaprosić Szanowych Członków Koła Towarzyskiego na Walne Zgromadzenie na dzień 14. Października r. b. do lokalu Koła, na godzinę 6tą z wieczora.

Mieszkam obecnie przy Berlińskiej ulicy pod Nr. 31.
Dr. Kapliński, lekarz praktyczny.

jest opieczetowany, na co uważać proszę. Nader piękne kolory, które tym środkiem osiągnąć można, przewyższają wszystko dotychczas istniejące. Skład znajduje się w Handlu papieru, materyałów piśmiennych i rysunkowych **A. Löwenthalu i Syna w Poznaniu** w Rynku pod Ratuszem Nr. 5.

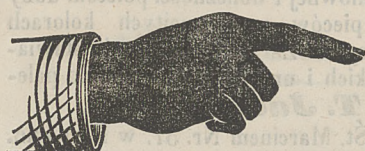
Na ostatnim jarmarku w Lipsku osiągnęły skóry tak wielkie ceny, że już nam niepodobno w tych samych jak dotychczas robiliśmy cenach obuwia robić. Postanowiliśmy więc ceny podwyższyć i zawiadomiamy o tem publiczność uniżenie.

Poznań, dnia 12. Października 1858.

Zarząd cechu szewskiego.

W Białej Górze pod Poznaniem dostać można od kilku lat znanego i dobrze się palącego **Torfu** w dużym formacie, tysiiąc za 1 Tal. 5 Sgr. na miejscu, a z zwózką do Poznania za 2 Tal. Zamówienia przyjmuje handel **P. Nowickiego** przy ulicy Wrocławskiej Nr. 9. Dziennie mogą być 4 tysiące odstawione.

(Dodatek.)

**Mój skład
gotowych płaszczyków damskich, krawatów i mantyl,
ubiorów dla dzieci**

ma w zapasie **nader liczny i piękny** dobór w rozmaitych materyach i modelach, przyczem uprzejmie nadmieniam, że i bardziej pojedyncze i tanie artykuły dobrane zostały.

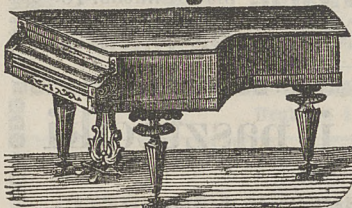
Zamówienia na szczególniejsze kształty, wykonane być mogą w kilku godzinach, ponieważ materye i obszycia znajdują się jak w największym doborze.

Antoni Schmidt.

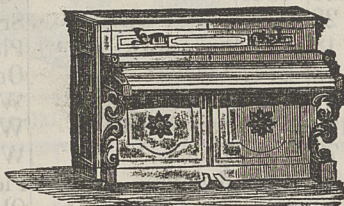
Pan **Wilhelm Bernhardt**, który przez wiele lat w miejscu tutejszem tako optyk zamieszkuje, odznacza się gruntownymi praktycznymi wiadomościami w tym swoim zawodzie, szczególnie zaś we względzie dokładnego osadzania różnych szkieł optycznych, a więc i okular: ta jego wyższość nad wielu innymi optykami jest mi powodem, że w uznaniu jego zasług, polecam go jak najusilniej wszystkim tym, którzy okular lub jakich innych szkieł optycznych używać muszą, przyczem nadmieniam, iż wybór szkieł stosownych na rozmaity stan oka Panu Bernhardtowi ze wszelką ufnością pozostawiony być może.

Dr. **Jagielski**, Radzca medycyny.

Fabryka fortepianów JULIUSZA MAGER

w **Wrocławiu**
przy Rynku Nr. 13.,
naprzeciw głównego odwachu,
polecia **forteplany**, angielskie i niemieckie, jako też **pianina** (pianos droits) podług najnowszej paryskiej konstrukcyi wedle rysunku obok przyłączonego z zareczaniem na lat trzy.

Ku lepszej wygodzie urządziłem w **Poznaniu przy Wilhelmowskiej ulicy 17.** u Pana C. G. Felscha, skład moich instrumentów i proszę, takowe łaskawie u niego zechcieć obejrzeć.

Obraz własnoręcznie z drzewa wyryty, przedst. **Wskrzeszenie Piotrowina przez ś. Stanisława** 3' 10" wysoki i 2' 9 1/2" szeroki oprócz ramy, zdobiący tak ołtarz jako też ścianę pokojową, jest do nabycia i zaprasza Szan. lubowników sztuk pięknych do zobaczenia takowego w swoim pomieszkaniu pod Nr. 6. przy Strzeleckiej ulicy.

T. Gloger, snycerz.

Handel mój
SUKNA I UBIORÓW MĘSKICH,
przeniósłem z ulicy Wilhelmowskiej Nr. 9. do **Nr. 25.** téż ulicy obok Hotelu Bawarskiego na pierwszą piętro, i zaopatrzylem takowy jak najdokładniej w wszelkiego rodzaju towary.
Joachim Mammoth.

POWTÓRNE WYPOWIEDZENIE
wylosowanych do spłacenia gotowizną
3 1/2 % listów zastawnych poznańskich.

Z odwołaniem się na obwieszczenie nasze z dnia 19. Maja r. b. wzywamy powtórnie posiadaczy wszystkich wówczas wypowiedzianych, lecz dotąd niezłożonych 3 1/2 % listów zastawnych:

Nr. list. zast.	D o b r a .	Powiat.
bież. amort.		

A. na 1000 Tal.

9	1007	Chełkowo i Karmin	Kościan
12	649	Chwałkowo	Gniezno
12	2762	Jaworowo	dito
11	5198	Kadzewo	Śrem
10	1458	Kossowo	Krobia
18	6421	Mchy	Śrem
38	1698	Rydzyna	Wschowa
8	4173	Szczepankowo	Szamotuły
9	1213	Szelejewo	Krotoszyn
9	678	Smogorzewo	Krobia
35	6032	Tursko	Pleszew
21	261	Wilkowo niemieckie	Wschowa
23	474	Zakrzewo	Krobia
8	5873	Zalesie małe	Krotoszyn

B. na 500 Tal.

9	5043	Belęcin	Wschowa
6	5947	Boguszyn	Pleszew
25	2708	Grzybowo Chrzanowice	Gniezno
20	2292	Gembice	Czarnków
28	878	Jaraczewo	Śrem
25	1377	Kąsinowo	Szamotuły
11	4373	Kłony	Środa
30	1990	Lubczyzna	Ostrzeszów
9	3407	Lukowo	Wągrowiec
5	1482	Łęg	Pleszew
89	4539	Osiek	Kościan
173	1551	Rydzyna	Wschowa
4	3019	Smurzewo	Wągrowiec
9	2180	Staw	Września
25	682	Urbanowo	Buk
60	3901	Wojnowice	dito
35	3278	Witaszyce	Pleszew

C. na 200 Tal.

20	1716	Chojno I.	Krobia
20	2016	Doruchowo	Ostrzeszów
28	5426	Grąbkowo	Krobia
67	757	Jaraczewo	Śrem
4	3333	Kamieniec	Gniezno
19	637	Kowalewo	Pleszew
50	510	Lubasz	Czarnków
72	859	Pogrzebowo	Odolanów
16	5576	Potrzonowo	Oborniki
212	1298	Rydzyna	Wschowa
20	868	Szelejewo	Krotoszyn
30	4509	Usarzewo	Środa
15	5431	Wierzyce	Gniezno

Nr. list. zast.	D o b r a .	Powiat.
bież. amort.		

D. na 100 Tal.

18	5512	Arkuszewo	Gniezno
34	2376	Bronisław	Środa
39	1959	Chojno II.	Krobia
25	764	Chełkowo i Karmin	Kościan
28	3149	Drzewce stare	Wschowa
75	2665	Działuły	Gniezno
85	2675	dito	dito
24	2339	Goniczki	Września
20	4528	Grabonóg	Krobia
9	1237	Grab	Pleszew
25	675	Kowalewo	dito
24	1304	Kuczkowo i Chrzanowo	dito
27	2275	Kwiatkowo I. i II.	Odolanów
16	992	Konino	Buk
16	1808	Łosiniec	Wągrowiec
42	1182	Morkowo	Wschowa
10	5879	Oporzyn	Wągrowiec
295	1442	Rydzyna	Wschowa
298	1445	dito	dito
314	1461	dito	dito
323	1470	dito	dito
327	1474	dito	dito
337	1484	dito	dito
341	1488	dito	dito
20	2352	Rokitnica	Poznań
22	5823	Sarbia	Szamotuły
21	4628	Słomczyce	Września
23	644	Unia	dito
32	1072	Żegocin	Pleszew

E. na 40 Tal.

53	1082	Chwałkowo	Gniezno
227	5293	Chocieszewice	Krobia
62	2138	Gulczewo	Gniezno
46	2209	Klonowice	Wschowa
47	3686	Kociszewo	Międzyrzecz
55	945	Lubosz	Międzychód
44	2613	Mszyce	Śrem
80	825	Miłostaw	Września
59	5207	Młodziejewice	dito
53	1976	Niechód	Wschowa
90	352	Owieczki	Gniezno
100	362	dito	dito
60	2432	Piechanin	Kościan
24	2280	Pieruszyce	Pleszew
25	2597	Rokitnica	Poznań
386	1803	Rydzyna	Wschowa
392	1809	dito	dito
393	1810	dito	dito
397	1814	dito	dito
28	2980	Strzyżewko smykowe	Gniezno
34	2304	Sławoszewo	Pleszew
31	2566	Staw	Września
85	109	Stołężyn	Wągrowiec
135	159	dito	dito
80	2893	Tarnowo	Środa
81	1708	Wróblewo	Szamotuły

Nr. list. zast.	D o b r a .	Powiat.
bież. amort.		

F. na 20 Tal.

29	3482	Białeżyce	Września
40	3494	Bieganin	Pleszew
70	1087	Chwałkowo	Krobia
66	2944	Ciołkowo	dito
64	4429	Czestram vel Golejewko	dito
40	879	Czarnysad	Krotoszyn
43	644	Czewujewo	Mogilno
41	2122	Czerlin	Wągrowiec
85	963	Dobrojewo	Szamotuły
80	2307	Daleszyn	Śrem
40	2220	Gowarzewo	Środa
29	554	Kowalewo	Pleszew
60	4328	Kiączyn	Szamotuły
79	2324	Krajewice	Krobia
50	318	Ludomy	Oborniki
36	3336	Lissówki	Poznań
52	600	Łagiewniki	Krotoszyn
61	4367	Młodziejewice	Września
41	2705	Małpino	Śrem
80	20	Modliszewko	Gniezno
41	713	Mączniki	Środa
134	2729	Murzynowo kościelne	dito
70	3986	Nekla	dito
50	552	Nowa wieś	Wschowa
51	553	dito	dito
33	3507	Orla	Krotoszyn
15	1425	Ostrowite	Mogilno
51	192	Pijanowice	Krobia
29	1579	Pieruszyce	Pleszew
484	1146	Rydzyna	Wschowa
491	1153	dito	dito
58	4133	Świerczyna	dito
20	2032	Sadowie	Odolanów
16	843	Wiewiorczyn	Mogilno
23	2831	Wyków	Krotoszyn
120	2619	Xiąż	Śrem

ażebym listy te zastawne z należąciami do nich kuponami event. talonami lub rekognicyą na takowe do kassy naszej w stanie do kursu usposobionym franko złożyli, bowiem w razie niefrankowania, koperta na koszt posiadacza zwróconą zostanie. Gdyby złożenie to w ciągu nadchodzącego na Boże Narodzenie r. b. terminu wypłaty prowizyi ziemskiej a mianowicie od 20. Stycznia do 1. Kwietnia 1859. nie miało nastąpić, natenczas posiadacze według ustawy z dnia 10. Listopada 1847. (Zbiór praw na rok 1848 stron. 22. Nr. 2922) zostaną z swem prawem realnem do wyrażonej w wypowiedzianym liście zastawnym hipoteki szczególnie prekludowanymi i z pretensyami swemi do wartości listu zastawnego do Ziemstwa odesłanymi i ilość kapitału w gotowiznie wziętą będzie po potrąceniu kosztów wywołania na koszt i ryzyko wierzycieli do depozytu Ziemstwa.

Przytem przypominamy także posiadaczom złoże-

nie do kasy naszej wylosowanych w terminach dawniejszych a dotąd niezłożonych listów zastawnych.

Nr. list. zast.	D o b r a.	Powiat.	Termin wylosowa nia.
bież.	amort.		

A. na 1000 Tal.

1	4207	Białeżyce	Września	BN. 57
6	2075	Klonowice	Wschowa	SJ. 57
10	4557	Kasinowo	Szamotuły	BN. 57
20	5932	Lewkowo i Karskie	Odolanów	dito
5	1978	Miastowice	Wągrowiec	BN. 56
39	1699	Rydzyzna	Wschowa	BN. 54
72	1732	dito	dito	BN. 57
86	1746	dito	dito	BN. 56

B. na 500 Tal.

8	4148	Białeżyce	Września	SJ. 55
14	965	Czewujewo	Mogilno	BN. 56
50	95	Czerwonawieś	Kościan	BN. 57
11	2605	Charbowo	Gniezno	dito
17	3458	Dłoń vel Dłonie	Krobia	SJ. 57
11	2347	Góra	Poznań	BN. 56
15	3103	Garzyn	Wschowa	BN. 57
4	2815	Kunowo	Szamotuły	dito
13	3059	Małpino	Śrem	dito
35	291	Mikołajewo	Września	dito
8	2881	Psarskie	Szamotuły	SJ. 57
8	113	Pijanowice	Krobia	BN. 57
21	3515	Przeclaw	Oborniki	dito
140	1518	Rydzyzna	Wschowa	SJ. 55
80	3921	Wojnowice	Buk	BN. 57
60	234	Wilkowo niem.	Wschowa	dito

C. na 200 Tal.

19	1629	Dębowałęka I.	Wschowa	SJ. 55
51	1094	Dobrowo	Szamotuły	BN. 57
37	5077	Jasienie	Kościan	BN. 56
15	3239	Krzeslice	Środa	SJ. 54
32	4944	Kaźmierz	Szamotuły	BN. 57
26	2136	Lubonia	Wschowa	SJ. 57
24	2026	Lubrze	Środa	BN. 57
8	5874	Oporzyn	Wągrowiec	SJ. 55
218	1304	Rydzyzna	Wschowa	BN. 55
223	1309	dito	dito	BN. 57
241	1327	dito	dito	SJ. 55
7	1077	Śladorowice	Odolanów	dito
43	2210	Zadory	Kościan	SJ. 57

D. na 100 Tal.

19	5114	Belęcin	Wschowa	BN. 56
20	4865	Chyby	Poznań	BN. 57
58	1724	Drobnin	Wschowa	dito
108	5596	Gorzewo	Oborniki	BN. 56
29	4686	Glinno	Wągrowiec	BN. 57
29	5730	Kurcewo	Pleszew	SJ. 57
182	1544	Leszno	Wschowa	SJ. 56
40	410	Lubosz	Międzybórz	dito
61	547	Lubasz	Czarnków	SJ. 57
24	1631	Młynów	Odolanów	dito
28	1047	Oporowo	Szamotuły	BN. 55
42	5207	Oporowo	Wschowa	SJ. 55
80	4600	Poniec	Krobia	BN. 56
291	1438	Rydzyzna	Wschowa	SJ. 57
293	1440	dito	dito	SJ. 56
296	1443	dito	dito	BN. 54
307	1454	dito	dito	BN. 57
310	1457	dito	dito	SJ. 56
316	1463	dito	dito	BN. 56
321	1468	dito	dito	BN. 55
339	1486	dito	dito	SJ. 57
52	5438	Rusocin	Śrem	BN. 53
21	1766	Rybowo	Wągrowiec	BN. 57
20	3244	Rudniczyśko A. B.	Ostrzeszów	dito
52	5963	Szlachein	Środa	BN. 55
55	6022	Szymanowo	Śrem	BN. 56
28	2457	Siekierki	Środa	dito
32	1745	Skoraszewice	Krobia	BN. 57
14	3079	Wilkonice	dito	SJ. 55
88	5369	Wierzonka	Poznań	SJ. 51
22	3819	Wapno	Wągrowiec	BN. 57
38	321	Zalesie	Krobia	BN. 55

E. na 40 Tal.

77	4335	Borowo	Kościan	BN. 56
42	5210	Chudzyce	Środa	dito
41	5213	Czarnotki	dito	SJ. 55
64	1949	Drzewce i Czar-	Krobia	BN. 55
		kowo		
70	3048	Daleszyn	Śrem	SJ. 56
60	5131	Górka	Krotoszyn	dito
19	4182	Jankowo	Gniezno	BN. 53
35	4792	Kadzewo	Śrem	BN. 56

Nr. list. zast.

bież. amort.

D o b r a.

Powiat.

Termin
wylosowa
nia.

234	1879	Leszno	Wschowa	SJ. 55
270	1915	dito	dito	SJ. 56
273	1918	dito	dito	BN. 57
38	3801	Lubowo	Gniezno	BN. 54
28	4905	Pamiątkowo	Poznań	BN. 55
27	2864	Piotrkowice	Wągrowiec	BN. 57
29	2866	dito	dito	SJ. 56
28	1169	Posadowo	Buk	dito
31	5489	Psarskie	Śrem	SJ. 57
26	2729	Parusewo	Września	dito
29	4974	Przysieka	Wągrowiec	dito
14	2900	Pozarowo	Szamotuły	BN. 57
387	1804	Rydzyzna	Wschowa	SJ. 56
388	1805	dito	dito	BN. 57
389	1806	dito	dito	dito
391	1808	dito	dito	dito
394	1811	dito	dito	BN. 56
405	1822	dito	dito	BN. 57
416	1833	dito	dito	BN. 56
423	1840	dito	dito	SJ. 57
22	1736	Ślupia wielka	Środa	BN. 54
18	4990	Szypłowo	Pleszew	SJ. 57
13	2747	Sadowie	Odolanów	dito
21	5199	Skape	Września	dito
100	124	Stołężyn	Wągrowiec	BN. 57
79	4726	Wijewo	Wschowa	BN. 54
38	1489	Żegocin	Pleszew	BN. 50
10	817	Żerniki	Oborniki	BN. 57

F. na 20 Tal.

62	1755	Bożejewice	Szubin	SJ. 56
28	3481	Białeżyce	Września	BN. 57
41	1534	Chojno I.	Krobia	SJ. 56
48	4380	Czarnotki	Środa	SJ. 57
21	2371	Czeluścin	Gniezno	dito
17	1436	Chlebowo	dito	BN. 57
18	1437	dito	dito	dito
56	51	Dąbrowa	Wągrowiec	BN. 53
70	1259	Drzewce i Czar-	Krobia	SJ. 55
		kowo		
19	2100	Gurówko	Gniezno	SJ. 56
26	1354	Goniembice	Wschowa	SJ. 56
41	1872	Goniczki	Września	BN. 56
34	4046	Gorazdowo	dito	BN. 57
67	578	Gutowy wielkie	dito	dito
50	76	Grzymysławice	dito	dito
172	3276	Gorastowo	Kościan	dito
60	3949	Kaźmierz	Szamotuły	SJ. 56
74	1012	Kasinowo	dito	dito
67	3793	Kobylepole	Poznań	dito
90	4277	Kawcze	Krobia	BN. 54
11	2480	Koninko	Szamotuły	BN. 57
74	1625	Krosno	Śrem	dito
35	1279	Koronowo	Wschowa	dito
22	3491	Latalice	Środa	BN. 55
286	1196	Leszno	Wschowa	SJ. 55
291	1201	dito	dito	dito
293	1203	dito	dito	BN. 56
298	1208	dito	dito	dito
309	1219	dito	dito	dito
312	1222	dito	dito	SJ. 55
68	4078	Marszewo	Pleszew	BN. 56
48	2720	Macewo	dito	SJ. 57
112	4604	Mchy	Śrem	BN. 57
15	2580	Marszałki	Ostrzeszów	dito
74	14	Modliszewko	Gniezno	dito
12	1631	Ordzino	Pleszew	BN. 55
51	4488	Osiek	Krobia	SJ. 57
22	2855	Ostrowieczno	Śrem	dito
36	2503	Popówko	Oborniki	BN. 56
41	4254	Pomarzany kość.	Gniezno	dito
30	1580	Pieruszycze	Pleszew	SJ. 57
31	1581	dito	dito	BN. 57
450	1112	Rydzyzna	Wschowa	SJ. 55
456	1118	dito	dito	SJ. 56
459	1121	dito	dito	SJ. 57
463	1125	dito	dito	SJ. 55
468	1130	dito	dito	SJ. 56
488	1150	dito	dito	dito
494	1156	dito	dito	SJ. 55
14	1877	Rakowka	Śrem	BN. 57
50	4473	Rogaszyce	Ostrzeszów	dito
39	1734	Sławno	Gniezno	SJ. 57
28	4436	Sworowo	Krobia	BN. 52
76	4587	Szlachcin	Środa	BN. 57
34	2060	Sokolniki wielkie	Szamotuły	dito
114	1096	Targowa góra	Środa	BN. 56
15	3976	Wola xiążęca	Pleszew	BN. 57

Poznań, dnia 1. Października 1858.

Dyrekcja Jeneralna Ziemstwa.

Wysoki i Szanownej Publiczności polecam duży zapas gotowych pieców w rozmaitych kolorach z mej własnej fabryki. Zarazem podejmuję stawianie kuchni angielskich i urządzenie pieców do palenia koksem.

T. Jackowski,

Garniarz za Śt. Marcinem Nr. 37. w Poznaniu.

Ulubione Kłahma Dra. Graefego Karmelki piersiowe na kaszel i chrypkę, funt po 12 Sgr. poleca

Izydor Busch.

Oczekiwane
Wiedeńskie kielbaski po 1¹ Sgr.
poleca **Izydor Appel**, obok Król. Banku.

Z najsłynniejszych fabryk Niemieckich otrzymałem znaczną przesyłkę najprzedniejszych świeżych stearynowych we wszelkich gatunkach i polecam takowe po nader umiarkowanych cenach.

Izydor Busch, plac Wilhelm. 16.

Bulion i paszteciki

codziennie w cukierni
A. Szpingiera w Bazarze.

Znaczny dobór deserowych cukrów francuskich, angielskich i włoskich odebrała co dopiero i poleca cukiernia

A. Szpingiera w Bazarze.

Dziś d. 13. Paźdz. wieczor o 6tej godz. są u mnie zrazy z kapustą i kartoflami.

L. Masłowski.

Kurs giełdy berlińskiej.

Dnia 12. Października 1858	Sto- pa pCt.	Na pr. kurant	
		papie- rami.	gotowi- zna.
Pożyczka rządowa dobrowolna	4 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{1}{2}$	—
dito	4 $\frac{1}{2}$	—	100 $\frac{1}{2}$
dito z roku 1856.	4 $\frac{1}{2}$	—	100 $\frac{1}{2}$
dito z roku 1853.	4	94 $\frac{1}{2}$	—
Oblig. długu skarbowego	3 $\frac{1}{2}$	—	84 $\frac{1}{2}$
dito Marchii Elektor. i Nowej.	3 $\frac{1}{2}$	—	—
dito miasta Berlina	4 $\frac{1}{2}$	—	101 $\frac{1}{2}$
dito	3 $\frac{1}{2}$	83	—
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowej	3 $\frac{1}{2}$	—	85
dito Prus Wschodnich.	3 $\frac{1}{2}$	—	82
dito Pomorskie.	3 $\frac{1}{2}$	84 $\frac{1}{2}$	—
dito	4 $\frac{1}{2}$	93 $\frac{1}{2}$	—
dito W. X. Poznańskiego.	4	—	98 $\frac{1}{2}$
dito W. X. Pozn. (nowe).	3 $\frac{1}{2}$	—	88 $\frac{1}{2}$
dito Szląskie	3 $\frac{1}{2}$	86	—
dito Prus Zachodnich	3 $\frac{1}{2}$	—	81 $\frac{1}{2}$
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	91 $\frac{1}{2}$
Louisdory	—	109 $\frac{1}{2}$	—
Akeye kolei żelazn. Starogr. Poznańsk.	4	—	87 $\frac{1}{2}$

CENY TARGOWE

w mieście Poznaniu.

dnia 13. Października 1858 r.

	od		do	
	tal.	sgr.	tal.	sgr.
Pszonicy pięknej, szefel po 16 garn.	2	25	3	5
Pszonicy średniej	2	10	2	15
Pszonicy ordynaryjnej	1	25	2	—
Zyta przedniego, szefel	1	25	1	27
Zyta lejszego	1	21	1	22
Jęczmienia dużego, szefel	1	15	1	25
Jęczmienia małego	1	10	1	20
Owsa, szefel	1	2	6	1
Grochu do gotowania, szefel	—	—	—	—
Grochu na pastwę	—	—	—	—
Rzepak latowy	—	—	—	—
Rzepak zimowy	—	—	—	—
Tatarki, szefel	1	5	1	10
Koniczyna czerwona	—	—	—	—
Koniczyna biała	—	—	—	—
Ziemniaków, szefel	—	11	—	13
Masła, garniec	2	10	2	20
Siana, centnar	—	—	—	—
Słomy, kopa po 100 funt. w. Z. c.	—	—	—	—
Spirytusu (beczki 120 kw.) 80 $\frac{1}{2}$ Tral.	13	15	14	—
dnia 12. Października	13	20	14	10
dnia 13.	—	—	—	—